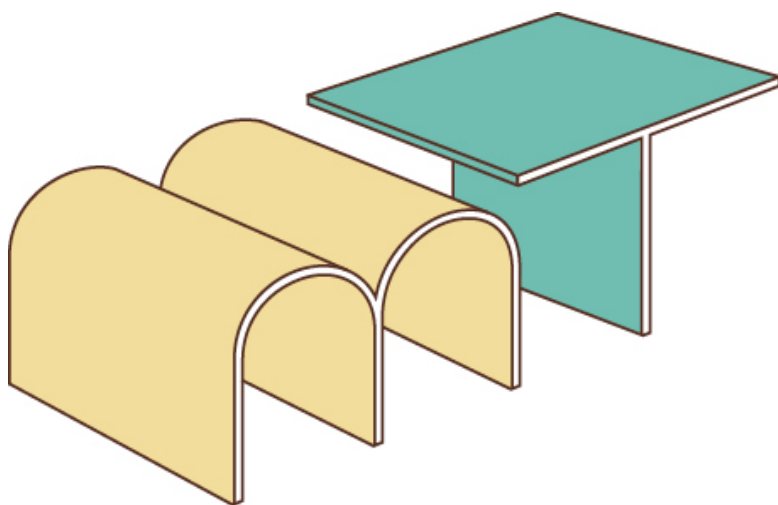

KONSERVAATTORI

LITTON
LEHTI

POHJOISMAISEN KONSERVAATTORILIITON SUOMEN OSASTO RY
NORDISKA KONSERVATORFÖRBUNDETS FINLÄNDSKA SEKTION RF
NRO 118 3/2014

MONUMENTAL TREASURES

Preservation and Conservation · XX NKF Congress
21–23 October 2015 · Helsinki, Finland

PKL Pohjoismaisen konservattoriliiton Suomen osasto ry.
c/o Suomen museoliitto
Annankatu 16 B 50
00120 Helsinki

www.konservaattoriliitto.fi

Konservaattoriliiton lehden toimituskunta

Marleena Vihakara
toimittaja
marleena.vihakara@gmail.com

Satu Haapakoski
taittaja
info@kobotti.com

Hanna-Leena Väisänen
toimitussihteeri
toimitussihteeri.pkl@gmail.com

Seuraava numero

119 4/2014 ilmestyy joulukuussa
2014

Aineistot tuleviin lehtiin

Aineistot 4/2014 lehteen tulee toimittaa 30.11 ja
1/2015 30.1.2015 mennessä osoitteeseen:

pkllehti@gmail.com
marleena.vihakara@gmail.com

Painovuosi 2014

ISSN 0780-0223
Levikki 300 kpl
4 numeroa vuodessa

Painopaikka:
Unigrafia Oy Yliopistopaino
Hiomotie 3
00380 Helsinki

Kannen kuva:

Pohjoismainen konservattoriliitto Suomen osasto ry/ Roy Haapakoski

Pohjoismaisen konservattoriliiton Suomen osasto ry ja Konservattoriliiton lehti eivät vastaa artikkelien ja ilmoitusten sisällöstä.

Lehden toimitus varaa oikeuden muokata aineistoa.

SISÄLLYSLUETTELO

Puheenjohtajan palsta	4
Toimituksen sananen	5
Artikkelit	
How Do We Study Objects? Analyses in Artefact Studies	6
Artefacta:n konferenssi: positiivista synergiaa esinetutkimukseen	7
Artefacta- päämääränä yhteistyö ja verkostoituminen	10
Helsingin kaupunginmuseon konservaattoreiden näkemyksiä Artefactan järjestämästä esinetutkimuksen konferenssista	12
Konferenssit, seminaarit, tapahtumat	
Riskhantering och kulturvård	13
Monumental treasures- Preservation and conservation	14
PKL-Viralliset tiedotteet ja ilmoitus asiat	
Haluaisitko toimittajaksi?	15
Lehtiudistus alkaa nyt!	16

PUHEENJOHTAJAN PALSTA

Hyvät jäsenet, bästa medlemmar,

Pistäydyin muutama päivä sitten Museoiden hankintakeskuksen nettisivuilla. Niille, jotka eivät ole vielä sivuilla piipahtaneet, suosittelen sitä lämpimästi, ihan jo konservoinnin yleissivistyksen kannalta. Samalla voi käväistä omilla sivuillamme sekä NKF:n sivuilla osoitteessa <http://www.nordiskkonservatorforbund.org/>.

Omilta sivuiltamme löytyvät kätevästi nämä Konservattori-liiton lehdet. Painotalojen kanssa on ollut monenmoisia ongelmia. Marginaalit ja kuvien laatu eivät aina ole olleet mieleisiä ja postitus ei ole sujunut luotettavasti. Siksikin on hyvä, että lehdet löytyvät tuoreeltaan netistä. Nettilehdissä kuvat ovat aina värillisiä ja niiden laatu on hyvä, eli lehtitiimin uusrastus näyttyy parhaassa valossa. Olethan muistanut reagoida lehti-uudistukseen ilmoittamalla toiveestasi tiedottajalle, jos haluat vain digilehden? MoK – uudistuksesta keskustellaan ja toivottavasti myös päätetään lokakuun lopussa Kööpenhaminassa liittoneuvoston kokouksessa, jonne on kutsuttu myös MoK – toimitus. Suomea kokouksessa edustaa **Jaana Kataja**. Lehtitiimi kaipaa lisää toimittajia riveihinsä! Kaikkien jäsenten kannattaa olla jonkin aikaa jossain luotamustehtävässä. Konservattori-liitto olemme me,

sen aktiiviset jäsenet.

Ensi vuoden lokakuussa järjestettävän Monumental Treasures – Preservation and Conservation –kongressin suunnittelu etenee tästä syksystä alkaen **Maarit Jonesin** johdolla. Vetäydyin vetovastuusta, koska en pääse enää kokouksiin Helsinkiin uuden työpaikani takia. Olen edelleen aktiivisesti mukana työryhmässä kotoa käsin. Muista vastata Call for Papers – kutsuun, jos sinulla on ollut konservointikohteenä jokin aiheeseen sopiva kohde! Juuri nyt ovat viimeiset hetket lähettää tiivistelmä osoitteeseen info.nkf2015@gmail.com. Kongressissa voi esitelmöimällä hankkia meriittiä, herättää keskustelua haluamastaan aiheesta ja edistää alaa. Myös työryhmään voivat halukkaat tulla vielä mukaan. Kongressia ei tulla järjestämään Bio Rexissä, kuten oli jo päätetty. Ravintola suljetaan juuri ennen kongressia ilmeisesti Amos Anderssonin –museon rakennustöiden takia. Nettisivuillemme päivitetään tietoja kongressista suunnittelun edetessä.

Oikein hyvää loppusyksyä!

Nina Jolkkonen-Porander

TOIMITUKSEN SANANEN

Syksyinen tervehdys lehtitiimin puolesta! Lehdet ovat puista jo tipahdelleet ja nyt viimein tipahtaa tämäkin lehti, nimittäin jäsenten postilaatikoihin – tai sähköpostiin. Sekä Konservattoriliiton lehdessä että MoK-julkaisussa puhaltavat uudet tuulet ja haluamme jälleen muistuttaa jäseniämme mahdollisuudesta valita paperilehden sijaan digijulkaisu. Tiedote lehti uudistuksesta löytyy tämänkin lehden sivuilta.

Tällä kertaa konferenssikuulumisia tulee Helsingissä toukokuun alussa pidetystä esinetutkimuskokouksesta Artefactan *How do we study objects – Analysis in artefact studies* –seminaarista. Tapahtuman antia arvioivat tutkijat, konservoinnin opiskelijat ja Helsingin kaupungin museon konservattorit.

Lisäksi muistutimme jälleen syksyllä 2015 järjestettävästä *Monumental Treasures – Preservation and Conservation* –kongressista. Tapahtu-

man call for papers on sulkeutunut, ja järjestelytyöt pitävät kongressityöryhmän kiireisenä. Lisätieto kongressista tarjoavat liiton www-sivut sekä Facebook-tapahtumasivu <https://www.facebook.com/events/301844489970818/>.

Seuraava, joulukuussa ilmestyvä lehti tulee olemaan jälleen tuhti lukupaketti. Luvassa on ainakin koulutuspäivä- ja kongressiraportteja sekä artikkeleita. Aineistoa lehteen kuitenkin edelleen mahtuu, joten juttuvinkkejä otamme ilolla vastaan. Ja kaikkia lehtityöskentelystä kiinnostuneita kehoitan rohkeasti ottamaan yhteyttä: tiimissä on edelleen tilaa sekä uusille ideoille että ihmisille!

Hanna-Leena Väisänen

HOW DO WE STUDY OBJECTS? ANALYSES IN ARTEFACT STUDIES

Kansainvälinen esinetutkimuskonferenssi Helsingissä 8.-9.5.2014

Esinetutkimusverkosto Artefactan 8.-9. tämän vuoden toukokuuta järjestämä kansainvälinen esinetutkimuksen konferenssi *How do we study objects?* keräsi Tieteiden talolle Helsinkiin suuren määrän asiasta kiinnostuneita ja asiaan perehtyneitä henkilöitä, muun muassa konservaattoreita. Konferenssin pääkielenä oli englanti, toisena suomi. Osaanottajia tapahtumaan saapui ympäri maailmaa.

Konferenssin lähes 60 esitelmän aiheina olivat eri materiaalit kuten tekstiili, valokuvat, metalli ja luu, sekä eri aihepiirit etnografiasta museologiaan. Avainpuhujiksi oli kutsuttu englantilaiset professorit **Elisabeth Edwards** De Montfort Universitystä sekä **Amy de la Haye** University of the Arts Londonista. Edwards esitelmöi aiheesta *Material images: Photographs between evidence and affect* ja de la Hayen luennon otsikkona oli *Objects of a Passion: Garments as Material Evidence*.

Myös konservointi oli saanut oman osionsa, mutta vain kahden esitelmän verran. **Alessandra Guarascio**, **Alice Hansen**, **Valentina Mombrini** sekä **Antonella Russo** kertoivat muoviesineiden konservointiprojekteista ja **Beatriz Torres Insúa** eri filmimateriaalien konservoinnista.

Esitelmien tiivistelmiä voi lukea osoitteissa:

http://www.artefacta.fi/tapahtumat/abstracts_8_may http://www.artefacta.fi/tapahtumat/abstracts_9_may

Konferenssin esitelmiä ja sen yleistä antia sekä tutkijoiden, kokoelmanhoitajien, intendenttien ja konservattorien yhteistyön edistämisen tärkeyttä saamme tarkastella lähemmin konferenssiin osallistuneen tutkijan ja konservointiopiskelijan näkökulmasta sekä eri alojen konservattorien yhteenvedon kautta.

Mikä ihmeen Artefacta?

Esinetutkimusverkosto Artefacta on vuodesta 2009 lähtien Etoiminut liikuteltavien objektien tutkimuksen ja esineellisen kulttuurin saralla tavoitteena tutkijoiden, opiskelijoiden, konservattorien, museoväen sekä antiikkikauppiaiden ja keräilijöiden välisen tutkimusyhteistyön parantaminen. Verkosto on varsin laaja; jäseniä on jo lähes 800.

Artefactasta tarkempaa tietoa voi lukea kotisivuilta osoitteesta <http://www.artefacta.fi/> Verkoston jäsenyys on ilmaista ja siihen voi liittyä rekisteröitymällä verkkopalveluun kotisivuilta löytyvällä [Rekisteröidy](#)-sivulla.

ARTEFACTAN KONFERENSSI: POSITIIVISTA SYNERGIAA ESINETUTKIMUKSEEN

Positiivinen synergia on liike-elämästä tuttu klisee, mutta esinetutkijana toimiessani on käynyt selväksi, että yhteistyö tutkijoiden ja konservaattorien kesken on todella hedelmällistä.

Esinetutkimuksenkin puolella monitieteisyys ja yhteistyö eri alojen rajojen yli myös tutkimuksessa ovat tätä päivää. Esineitä tutkii monenkirjava joukko arkeologeista ja kansatieteilijöistä taidehistorioitsijoihin ja designitutkijoihin; myös jotkut kulttuuriantropologit, kuten allekirjoittanut. Konservaatoreita mainitaan harvemmin tutkijoina.

Esinetutkimusverkosto Artefactan toukokuussa pitämä konferenssi oli myös yritys kaataa niitä rajoja, joita kenties vielä eri alojen välillä on. Artefactan konferenssin teema oli 'Kuinka tutkia esineitä?' ja tilaisuuden oli tarkoitus houkutella myös konservaatoreita osaksi esinetutkijoiden yhteisöä.

Yhteistyötä Huippuvuorilla

Yhteistyöstä konservaattorien ja tutkijoiden välillä kertoi konferenssissa konservaattori **Elizabeth Ellen**

Peacock Norjan teknis-luonnontieteellisestä yliopistosta (NTNU) Trondheimissa. Arkeologisten kaivauksen konservaattorina Peacock pitää ehdottoman tärkeänä sitä, että tutkimusryhmässä syntyisi vuoropuhelu eri alojen osapuolinen välillä.

Norjassa on koettu ongelmaksi se, että kunkin alan asiantuntijat pysyttelevät omissa piireissään jo opiskeluaikana ja aito dialogi työelämän tositalanteissa voi jäädä syntymättä. Oslon yliopistossa onkin ruvettu järjestämään kaikille aloille yhteisiä luentoja ja seminaareja yhteistyön parantamiseksi. Tässä tietysti näppärästi auttaa se, että Oslossa arkeologiaa, historiaa ja konservointitiedettä opetetaan samalla laitoksella. Vuoropuhelu alkaa siis jo opiskeluaikana.

Peacock kertoi myös esimerkin yhteistyön toimivuudesta pomorien 1600-luvun metsästyspaikkojen arkeologisilla kaivauksilla Norjan Huippuvuorilla. Pomorit olivat alun perin venäläisiä, jotka turkiskau-

"Kärki on ikkunalasia", ilmoitti konservaattori Minna Lampinen Kulttuurien museon kokoelmiin kuuluvasta Kalifornian intiaanien nuolesta. Tuon tiedon perusteella pystyin tutkijana päättämään, että ennen vuotta 1845 kerätty nuoli on todennäköisesti peräisin Fort Rossista Kaliforniasta, jossa pomointiaanien tiedettiin eläneen venäläisten kauppa-aseman lähellä ja käyttäneen perinteisen kvartsin sijasta myös venäläisiltä saamaansa teollista lasia nuolenkärjissään. Konservattorin antama tieto ei antanut vain vahvistusta esineen alkuperästä, vaan auttoi asettamaan nuolenvalmistajan historialliseen aikaan ja paikkaan.

Kuva: <https://www.finna.fi/Record/musketti.M012%3AVK4911%3A38>

pan seurauksena siirtyivät arktisille alueille Norjaan-kin omaksuen pohjoisen elinkeinot kuten poronhoidon ja valaanpyynnin.

Peacock ja tutkimusryhmän arkeologit tarkastelivat pomorien elämää kukin oman alansa lähtökohdista. Konferenssissa Peacock näytti havainnollistavan esimerkin kaivauksilta löytyneestä hyvin säilyneestä nahkajalkineesta – vasta röntgenkuvasta kävi ilmi, että jalkineen sisällä oli vielä osa pomorimiehen jalkaa, joten nahkajalkineen konservointi piti suunnitella uudestaan. Tuo yksi esinelöytö on konkreettinen esine, joka alojen rajat, koska sen olemus ei liity vain arkeologiaan ja konservointitieteeseen, vaan mm. fyysiseen antropologiaan.

Trondheimin tutkijayhteistyö näkyy hyvin myös rinnakkaisina julkaisuina samasta kaivauksesta; arkeologien jäljittäessä merkejä merieläinten metsästyksestä, kirjoittaa Peacock kuinka nahan ja tekstiilien konservointialan osaaminen edesauttaa napaleuiden tutkijoita. Peacockin mukaan yhteistyötä on myös työmenetelmä, jossa pelkän löytöjen konservoinnin sijaan konservattorin tiedot muutetaan informaatioksi, jota muut tutkijat voivat käyttää lähteenä omilla aloillaan.

Huulipunaa ja vanhoja silkkejä

Mukaansatempaava oli myös konferenssin toinen pääpuheenvuoro London College of Fashion -oppilaitoksen professorin **Amy de la Hayen** esitys muoti-aiheisten näyttelyjen toteutuksesta, joissa konservattorit joutuivat innovoimaan de la Hayen tutkimuksellisen näkökulman toteuttamiseksi.

Näytteille piti saada englantilaisen Messelin suvun naisten vaatteet, joita useampi sukupolvi oli säilyttänyt aina vuodesta 1895 alkaen. Kokoelman oli muodostanut **Anne Messel**, Rossen kreivitär. Anne kuoli 1992, joten Amy de la Haye joutui tutustumaan vuonna 2005–2006 toteuttamaansa näyttelyyn ja sen kokoelman taustaan lukemalla Annen kirjeenvaihtoa ja haastatteleamalla perheenjäseniä ja keräämällä muuta lähdeaineistoa, kuten valokuvia.

Kreivitär Annen henki kirjeiden ja vaatelaatikoihin jätettyjen kirjelappusten esiin tuomana oli niin vahva, että de la Haye tunsi että uusi näyttely olisi toteutettava tavalla, joka vastaisi Annen syvällisiä huomioita ihmiselämän hauraudesta ilmentyneenä juhlavaatteisiin, jotka olivat todistaneet Messelin naisten ilon ja surun hetkiä kirjaimellisesti iholla.

Erästä silkkihuivia tutkiessaan de la Haye

löysi siihen jääneen huulipunajäljen. Olisitko konservattorina pyrkinyt poistamaan sen? Vai asetellut esineen näytteille, niin että jälki jäi piiloon?

De la Haye tunsi, että juuri tämän kokoelman esineissä eletyn elämän jäljillä oli merkitystä – ferrarinpunainen huulipunajälki jätettiin vaatteeseen ja asetettiin jopa näkyville näyttelyyn.

Messelin naisten vaatteiden näytteille asettaminen merkitsi konservoinnin kannalta suurempia haasteita kuin huulipunajälki: Anne oli toivonut, että myös suvun naisten aivan hitusiksi käyttämät asut voitaisiin asettaa näytteille. Konservattori joutui miettimään, miten asettaa näytteille upea silkkinen juhla-mekko, jonka miehusta oli lähes riekaleina.

”Vaatteiden haurastuminen on osa niiden tarinaa” oli kreivitär kirjoittanut, ja de la Haye ryhmineen halusi toteuttaa tämän toiveen.

Saa koskea!

De la Hayen toinenkin projekti vaati konservattoreilta jotain tavallisuudesta poikkeavaa: sanomaan ”saa koskea esineeseen”.

De la Haye intoutui järjestämään näyttelyn Englannissa toisen maailmansodan aikaan toimineesta Landgirls -järjestöstä. Se oli eräänlainen armeijan joukko-osasto, joka koostui nuorista naisista, jotka valtio lähetti tekemään maatilojen työt rintamalle lähteneiden miesten sijasta. ”Maatyttöillä” oli oma uniformu samettisine polvihousuineen. Näitä tutkija joutui haalimaan näyttelyyn e-baystä, museokokoelmista niitä ei löytynyt.

De la Haye halusi näyttelyssä siirtää sodanaikaisten naisten kokemuksen konkreettisesti seuraaville sukupolville; nykyäänhän kehollisuus ja aistit ovat tärkeä osa elämyksiä myös museoissa. Miten siis saada nykyteinit maatyttöfilikseen?

Tarina ei kerro miten hän sen teki, mutta De la Haye taivutteli konservattorit antamaan näyttelyyleisölle luvan pukea upeat pussimaiset polvihousut ylleen, että oikeaan tunnelmaan päästiin. Asian toteuttaminen ei ollutkaan ihan helppoa: vain osa alkuperäisistä housuista oli tarpeeksi hyvässä kunnossa. Vain näytteille asetettavien hauraampien housujen tilalle piti konservattorien valmistaa uusia polvareita. Se osoittautuikin suureksi urakaksi, koska alkuperäistä toisen maailmansodan aikaista housumallia tutkittaessa havaittiin, että housut oli varta vasten maatyöille suunniteltu, ne oli ommeltu huolella todella monesta palasta, yksityiskohtia oli paljon ja myös

vaatekokoja oli runsaasti.

Kokonaisuus on enemmän kuin osiensa summa

Artefactan esitelmät osoittavat hienosti kuinka konservaatit toimivat sekä tutkijoina, että ovat mukana yhteistyössä, jossa toteutetaan hyvinkin erilaisia tutkimuksellisia näkökulmia. Konservattoreiden osallistuminen esineiden tutkimukseen on osa, joka tekee lopputuloksesta enemmän kuin osiensa sum-

man. Artefactan konferenssi oli hyvä päänavaus alojen välisen synergian lisäämiseen kaikilla tasoilla, mutta lisää konkreettista toimintaa yhteisen kielen ja toimintatapojen luomiseksi varmasti tarvitaan yksittäisten instituutioiden ja henkilökemioiden lisäksi.

Marika Sandell

Kirjoittaja on toiminut tutkijana Kulttuurien museossa ja tekee väitöskirjaa Alaskan alkuperäiskansojen kulttuurista Helsingin yliopistossa.

Lisätietoja: <http://ualresearchonline.arts.ac.uk/2385/>

ARTEFACTA- PÄÄMÄÄRÄNÄ YHTEISTYÖ JA VERKOSTOITUMINEN

Artefacta -esinetutkimusverkostolle on lausuttava erityiskiitos siitä, että he ovat olleet ajan hermolla ja luoneet konferenssin, jolle tutkimuskentällä on selkeä tilaus. Esinetutkimus elää tällä hetkellä parikymmentä vuotta kestäneen, hyvin teoreettisesti suuntautuneen menneisyyden tutkimuksen jälkeistä renessanssia, ja Artefactan tapahtuma toimii loistavana forumina vilkastuvaan tutkimukseen osaa ottaville tahoille verkostoitua ja oppia toisiltaan.

Jotain tapahtuman vetovoimasta kertoo se, että paikalle oli saapunut huomattavan paljon osallistujia Suomen ulkopuolelta, vaikka yleisesti tiedetään, ettei kolea, keväinen Helsinki erityisemmin houkutele konferenssimatkakohteena. Suuri kiitos järjestäjille kuuluu myös siitä, että tapahtumaan osallistumisesta oli tehty ilmaista. Osallistumismaksuttomuus näkyi ilahduttavasti odotukset ylittäneenä osallistujamääränä, ja tapahtuman maksuttomuus madalsi huomattavasti myös opiskelijoiden kynnystä ottaa osaa konferenssiin.

Esineiden suurimmat vahvuudet ovat niiden konkreettisuudessa ja autenttisuudessa, ja kuten konferenssissakin moneen kertaan nähtiin, osaavat esineet myös kertoa meille hämmästyttävän paljon menneestä maailmasta, kunhan osaamme itse esittää niille oikeat kysymykset. Alan tällä hetkellä kokema noste näkyi mielestäni myös seuraamieni esitelmien laadussa. Kansainvälisten konferenssien taso laskee surullisen usein joukko leipiintyneitä akateemikkoja, jotka vaikuttavat siltä kuin olisivat tulleet pitämään esitelmää lähinnä saadakseen merkinän CV:hensä tai siksi, ettei työnantaja osallistu matkustuskustannuksiin ellei työntekijä itse nouse puhujankorokkeelle.

Verkoston aloituskonferenssi meni itseltäni ohi opiskelun alkutuhinassa vuonna 2011, mutta tänä vuonna järjestetty konferenssi oli erittäin positiivinen kokemus. Tapahtuma on selkeästi löytänyt yleisönsä, ja tulee toivottavasti vakiinnuttamaan paikkansa esinetutkimuksen kentässä pitkälle tulevaisuuteen.

Artefactan konferenssissa kuulemiini esitelmien

taso oli pääosin hyvin korkea, ja vain harvoin jäi epäselväksi, mitä esitelmöijä oikeastaan haluaa esitelmälleen yleisölle kertoa. Suurin osa esitelmöijistä suhtautui aiheeseensa vilpittömällä mielenkiinnolla, ja tunne välittyi myös kuuntelijoille. Oli myös mukava huomata, että monet esitelmöijistä uskalsivat esiintyä vapaammin ja ottivat kontaktia yleisöönsä pelkäämättä tämän heikentävän uskottavuuttaan.

Alan nuoruus ja aktiivisuus näkyi myös esitelmien suuressa kirjossa. Esimerkiksi konferenssin avaintemana olleen analyysi -käsitteen saattoi ymmärtää monella tapaa, ja aihetta lähestyttiin esitelmissä usealta eri kantilta. Esitelmien pohjalla olevissa tutkimuksissa käytetyt analyysimenetelmät vaihtelivat 3D-mallintamisesta ja geokemiallisista menetelmistä perinteiseen historian tutkimukseen, mutta pääpaino oli yllättävän voimakkaasti ei-luonnontieteellisissä analyyseissä.

Menetelmien kirjo ei mielestäni tehnyt konferenssista sekavaa, vaan päinvastoin väritti kokemusta ja piti osallistujat virkeinä. Luonnontieteellisten tutkimusmenetelmien suhteellisen pieni edustus oli sääli, sillä useassa esitelmässäkin tuli esille analyysimenetelmien suuri potentiaali esinetutkimuksessa. Toivottavasti analyysien vaadittava osaaminen entisestään yleisty myös humanistisesti suuntautuneella kulttuuriperintöpuolella, kun menetelmät tulevaisuudessa entisestään halpenevat.

Esinekonservoinnin näkökulmasta konferenssin keskeisimmäksi teemaksi nousi mielestäni kuitenkin alan heikko edustus tutkimuspuolella. Esinekonservointi on hakenut uomaansa hieman hapuillen tie-

teellisuuden ja käsityöläisyyden välimaastossa. Konservoi- ja on pitkään mielletty ei-akateemiseksi puurtajaksi, jolta ei ole odotettu kykyä osallistua tieteelliseen menneisyyden tutkimukseen. Syntynyt mielikuva istuu tiukassa, ja asenteet laahaavat muusta kehityksestä jäljessä.

Erinomaisesti asian tiivistä mielestäni professori **Elizabeth Ellen Peacock** esitelmässään *Artefacts as witnesses to their burial environments*. Esitelmässään Peacock käsitteli sitä, miten paljon konservointi oppii arkeologisesta materiaalista konservointitoimenpiteitä suunnitellessaan ja toteuttaessaan, ja kuinka suuri hukattu voimavara nämä tiedot ovat esinetutkimukselle, mikäli keskusteluyhteys konservointi- ja tutkimusta tekevien tahojen välillä ei toimi. Arkeologisista konteksteista nostetut esineet ovat yksilöitä, joille ei ole olemassa keittokirjamaisia standardikäsittelyjä, vaan jokaisen esineen konservointitarve on kyettävä perustelemaan erikseen sen mukaan, mistä materiaalista esine on valmistettu ja millaisille olosuhteille se on altistunut ennen konservointiin päättymistään. Siksi esineen mahdollisimman kokonaisvaltainen ymmärtäminen on konservoinnin keskiössä.

Lisäksi konservointi oppii käsittelemästään aineistosta jatkuvasti lisää tuijottaessaan sitä mikroskoopin linssin läpi parhaimmillaan päiväkausia. Onkin hämmästyttävää, miten vähäistä yhteistyötä tähän

mennessä on konservantteiden ja varsinaisten esinetutkijoiden välillä ollut. Tilanne on kuitenkin onneksi hitaasti paranemassa konservantteiden statuksen vahvistuessa vähä vähältä. Jatkuvasti yhä suuremmalla osalla konservantteista on akateeminen tausta tai tutkinto, ja heidät otetaan toivottavasti entistä paremmin huomioon yhteistyötahona myös yliopistoissa.

Loppupelissä pallo on kuitenkin konservantteilla itsellään. Mikäli konservantteit haluavat jatkossaan äänensä paremmin kuuluviin esinetutkimuspuolella, on heidän opittava pitämään kovempaa ääntä itsestään ja hakeutumaan aktiivisemmin yhteistyöhön muiden esineitä tutkivien tahojen kanssa. On tärkeää itse tehdä muille esineitä tutkiville tahoille selväksi, että myös konservantteilla olisi esineistä jotain sanottavaa. Artefactan esinetutkimuskonferenssi olisi yksi loistava foorumi tällaiselle työlle, ja siksi olikin sääli, että kotimainen esinekonservointi oli tänä vuonna kohtuullisen heikosti edustettuna. Toivottavasti tilanne muuttuu jo seuraavaan konferenssiin mennessä!

Aleksi Pienimäki

Kirjoittaja on arkeologian kandidaatti ja esinekonservoinnin (AMK) opiskelija

HELSINGIN KAUPUNGINMUSEON

KONSERVAATTOREIDEN NÄKEMYKSIÄ

ARTEFACTAN JÄRJESTÄMÄSTÄ ESINETUTKIMUKSEN

KONFERENSSISTA

Yleisesti kiinnostavaa Artefactan konferenssissa olivat lukuisat eri ammattiryhmien näkökulmat esinetutkimukseen, vaikka eniten irti sai luonnollisesti niistä aiheista, joista itsellä oli aiempaa tietoa tai jotka liittyivät omaan alaan. Sisältöä oli valtavan laajasti, mistä syystä olikin hienoa, että esitykset oli aseteltu teemoittain. Tarkoitus lienee ollut, että yksi teemakokonaisuus olisi seurattu kokonaan. Ihmiset kuitenkin vaihtoivat tilaa jonkun verran kokonaisuuksien aikana. Tässä oli omat vaikeutensa, koska etenkin yläkerran huoneet olivat hyvin ahtaita. Tilat, joihin olisi vaivattomampaa siirtyä kesken luentokokonaisuuksien, olisivat tietenkin oivallisia. Muilta osin konferenssin järjestelyt olivat moitteettomat ja erityisen hienoa oli se, että tapahtuma oli osallistujille ilmainen.

Esinekonservattorin näkökulmasta esitettyjen tutkimusten taso ja syvyys vaihtelivat aika tavalla. Oli todella hienoa, että konferenssissa esiteltiin myös konservointitapauksia/-tutkimuksia ja vieläpä moderneja materiaaleja! Suomessa on todella harvoin tarjolla tällaisia tilaisuuksia.

Kiinnostavimmat esitykset käsittelivät 3D-skannausta, muovin konservointia ja elokuvafilmiä objektina. 3D-skannausta esiteltiin arkeologisen tutkimuksen yhteydessä. Erityisen mielenkiintoista oli, miten skannatun objektin visuaalinen tutkimus muuttui, kun 3D-kuvaa pystyttiin muokkaamaan, täydentämään ja pyörittelemään näytöllä. Muovin konservointitapausten yhteydessä esille tulleet materiaalin haasteet ja konservattorin näkökulma kiinnostivat. Elokuvafilmiä objektina esitellyt tutkimus valotti, miten filmiä voi alkaa tutkia esineenä, havainnollisti tutkimuksen käytännön puolta ja lisäsi materiaalitietoutta.

Konferenssissa oli myös ilahduttavan paljon teks-

tiiliihiteita ja se sopi hienosti tekstiilikonservattorille. Esimerkiksi arkeologisia tekstiilejä koskevasta esityksestä oli opittavissa monta uutta asiaa. Sen sijaan odotetuin puheenvuoro pukujen esillepanosta ja ”pukunukan roolista” valitettavasti peruuntui. Konservattorin puheenvuoroja tekstiilipuolella ei ollut, se olisi ollut tervetullutta.

On erittäin tärkeää, että konservattorit ja tutkijat osallistuvat samaan konferenssiin, sillä yhteistyöllä on mahdollista laajentaa niin tutkijoiden kuin konservattoreidenkin näkökulmia ja tuottaa uutta tietoa. Tällaiset tapahtumat ovat ennen kaikkea erinomaisia verkostoitumistilaisuuksia ja konferenssin parasta antia olikin ajatusten ja kuulumisten vaihto taukojen aikana.

Maarit Jones

Tekstiilikonservattori

Sanna Niemi Pynttari

Esinekonservattori

Riina Uosukainen

Opiskelija, esinekonservointi harjoittelija

Kirjoittajat toimivat konservattoreina Helsingin kaupunginmuseossa

VÄLKOMMEN TILL KONFERENS 1-3 DECEMBER 2014

Riskhantering och kulturvård

Tänk i tid – brand, översvämning, stöld, vibrationer, byggverksamhet, skadedjur och ogynnsamt klimat kan orsaka stora skador på kulturarv. Genom att arbeta förebyggande och ha en god beredskap kan man minska riskerna och minimera skadeverkningarna. Arbete med riskidentifiering, riskanalys och riskreducering ger möjligheter att strategiskt planera förebyggande åtgärder så att resurserna används där de gör mest nytta.

På konferensen "Riskhantering och kulturvård" presenteras internationella modeller, metoder och verktyg för riskhantering inom kulturvården. Dessutom presenteras metoder från andra samhällssektorer. Genom fallstudier visas hur riskhantering kan

användas i praktiken. Riskhantering handlar inte bara om att hantera katastrofala, sällsynta händelser, utan lika mycket om hantering av långsamma nedbrytande processer. I fokus för riskhanteringen är värdet – vad är det man riskerar att förlora?

Konferensen vänder sig till alla som arbetar med kulturarvsförvaltning eller är involverade i riskförebyggande arbete, exempelvis antikvarier, arkitekter, förvaltare, intendenten, konservervårdare samt andra verksamheter inom byggbranschen, länsstyrelser, museer och Svenska kyrkan.

Konferensen Riskhantering och kulturvård har fått stöd av Riksantikvarieämbetets folk-möte.

TID 1-2 december 2014 samt möjlighet till workshop 3 december

PLATS Vår Gård
Saltsjöbaden, Stockholm

ANMÄLAN
Anmälan görs på:
<http://www.delegia.com/riskhanteringochkulturvard>

DELTAOKARAVISIT
Konferensen 1-2/12:
1 500 kronor
(kaffe och luncher ingår)

Konferensmiddag 1/12:
440 kronor

Middag 2/12:
240 kronor

Workshop 3/12:
250-1 000 kronor beroende på vald workshop

Priser exkl. moms

Vissa av föreläsningarna ges på engelska.

Program

Konferens Riskhantering och kulturvård

MÅNDAG 1 DECEMBER 2014

10.30 **Kaffe**

11.00 **VÄLKOMNA!**

Lars Amréus, riksantikvarie

Inledning

Elizabeth Peacock, Göteborgs universitet

Vibrations, Perception and Value

Bill Wei, Cultural Heritage Agency of the Netherlands

12.00 **LUNCH**

13.00 **METODER OCH MODELLER FÖR RISKHANTERING**

Risk Assessment for Cultural Heritage – Methods and Tools

Agnes Brokerhof, Cultural Heritage Agency of the Netherlands

Modeling and Communicating Loss of Value in Risk Assessment for Cultural Heritage

José Luiz Pedersoli Jr., Scientia Pro Cultura

Training and Disaster Risk Management for Cultural Heritage

Aparna Tandon, ICCROM

Biodeterioration in Cultural Heritage

– **Risk Assessment for a Sustainable Preservation**

Thomas Warscheid, LBW-Bioconsult

How to Translate Artefact Conditions into Numbers

– **Measured Data and other Observations**

Stefan Simon, Yale University

Kaffe

16.30 **FALLSTUDIER**

Cultural Heritage and Climate Change

– **Results from the Project Climate for Culture**

Tor Broström, Uppsala universitet

Conservation Treatment: a Risk Factor

Adrian Heritage, Cologne Institute of Conservation Sciences

Monitoring – a Tool for Predict and Mitigate Stone Risks in Cultural Heritage

Christoph Franzen, Institut für Diagnostik und Konservierung an Denkmälern in Sachsen und Sachsen-Anhalt e. V.

Integrated Pest Management for Cultural Heritage

– **an Ongoing Project to Create a European Standard**

Lisa Nilsen, Lisa Nilsen Kulturvård

Frågor och diskussion

19.30 **KONFERENSMIDDAG**

Program

Konferens Riskhantering och kulturvård

TISDAG 2 DECEMBER 2014

9.00 METODER OCH MODELLER FÖR RISKHANTERING

Vilka är de största riskerna?

Olle Häggström, Chalmers

Risk- och sårbarhetsanalyser

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

Kaffe

En modell för riskhantering och byggnadskonst

– erfarenheter från ett infrastrukturprojekt

Anna Henningsson, Disent AB

11.15 VÄRDE

Everything of Value is Defenseless

– Value Assessment as a First Step in Risk Management

Tessa Luger, Cultural Heritage Agency of the Netherlands

Riksantikvarieämbetets utvecklingsarbete avseende värdering och prioritering av kulturarvet – att värdera och välja utifrån ett kulturhistoriskt perspektiv i samband med riskhantering

Cissela Genetay och Ulf Lindberg, Riksantikvarieämbetet

12.10 LUNCH

13.10 Monetär värdering av kulturarv – erfarenheter från Göta älv-utredningen

Tonje Grahn, Karlstads universitet

Försäkringsteknisk värdering och riskbedömning av kulturhistoriska byggnader

Jens Kjerulf, Bolander & Co

14.20 FALLSTUDIER

Att långsiktigt förvalta fastighetsvärden som inte är ekonomiska

Henrik Ogstedt, Higab

Kaffe

Presentation av Göteborgs konstmuseums riskhantering

Petra Waern, Göteborgs konstmuseum och Patrik Holmquist, WSP

Riskhantering i samband med en internationell utställning

Jørgen Fastner, NTNU Vitenskapsmuseet

Avslutande diskussion

17.00 Dagen avslutas

Workshopar 3 december 2014

WORKSHOP 1

VIBRATIONSRELATERADE RISKER FÖR BYGGNADSANKNUTEN KONST

Anna Henningsson, Disent AB och Bill Wei,
Cultural Heritage Agency of The Netherlands

Vilka risker är relevanta för byggnaders fasta konst när det förekommer vibrationer i dess omgivning? Byggnadsintegrerade konstverk, kyrkliga inventarier och historiska ytskikt kan inte flyttas och riskhanteringen måste lösas på plats. Denna workshop belyser olika vibrationskällor, varvat med övningar för hur vibrationsrelaterade risker kan identifieras samt vilka metoder som kan sättas in för att övervaka om vibrationer har en påverkan på byggnadskonst.

Workshopen är ett resultat av Riksantikvarieämbetets FoU projekt "Vibrationers påverkan på arkitekturbunden konst".

Mer information om workshopens innehåll:

<http://www.disent.se/riskhantering-och-kulturvard/>

TID 9.00 – 16.00

RRIS 600 kr
(inklusive lunch)

PLATS
Riksantikvarieämbetet
Storgatan 41
Stockholm

SPRÅK
Engelska och svenska

WORKSHOP 2

RISK-BASED APPROACH TO COLLECTIONS CARE

Agnes Brokerhof, Cultural Heritage Agency of the Netherlands
and Anna Bülow, The British Museum

This one day seminar will explore a risk-based approach to collections care and application of risk management methodology in practice. It includes a lecture by Agnes Brokerhof (<http://www.kennisvoorcollecties.nl/en/projects/collection-risk-management/>) about the application of risk management in the cultural heritage field. She will discuss how heritage organisations can use this to prioritise their limited resources and reduce the risks that have the greatest impact on collections preservation.

The workshop is built around a risk assessment exercise at the Museum of Ethnography (<http://www.varldskulturmuseerna.se/etnografiskamuseet/>) where participants will have an opportunity to apply the principles of risk management in practice and discuss issues in collections care such as cost effective risk reduction and prioritisation.

Dr Anna Bülow (<http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/19455220903509960>) presents the application and long-term benefits of risk assessment in collection care and strategic planning as well as the challenges of introducing risk management in large institutions.

TID 9.30 – 17.00

PRIS 1 000 kr
(inklusive lunch)

PLATS
Etnografiska museet
Djurgårdsbrunnsvägen 34
Stockholm

SPRÅK Engelska

WORKSHOP 3

SKADEINSEKTER I MUSEET – VAD GÖR VI?

Monika Åkerlund och PREMAL

Samordnad skadedjurskontroll, på engelska även kallad Integrated Pest Management (IPM), innebär en helhetssyn där tyngdpunkten är lagd på det förebyggande arbetet. Vid behov av akuta åtgärder måste valet av metod göras omsorgsfullt. Man väljer i första hand den mest miljöanpassade metoden och i sista hand den "kemiska metoden".

Workshopen omfattar föredrag om skadedjurens utseende och biologi, om Integrated Pest Management (IPM) samt en praktisk övning att lära sig känna igen djuren.

Mer information om Integrated Pest Management:

<http://www.raa.se/kulturarvet/katastrofberedskap/skadedjur/ipm/>

TID 9.00 – 14.00

PRIS 500 kr
(inklusive lunch)

PLATS

Riksantikvarieämbetet
Storgatan 41
Stockholm

SPRÅK Svenska

WORKSHOP 4

THE VALUE PIE: ASSESSING THE RELATIVE VALUE OF HERITAGE ASSETS AND THEIR COMPONENTS FOR RISK MANAGEMENT PURPOSES

José Luiz Pedersoli Jr., Scienta Pro Cultura

Participants will have the opportunity to explore the basic steps of assessing and communicating the relative value of heritage assets and their components for risk management purposes. Since the proposed risk management approach for cultural heritage aims at "minimizing the loss of value to heritage assets, as measured at some specified point in the future, and for a given cost", it is essential to understand and quantitatively estimate how the overall value of a given heritage asset or group of assets is currently distributed amongst its different components. As risk management also has to do with improving the ability of organizations to achieve their objectives in a more consistent and effective manner, their institutional mandates need to be taken into account. Through interactive group work and plenary discussions, following a brief introduction by the facilitator, participants will practice the identification, unambiguous definition, and assignment of weights to criteria according to which the relative value of heritage assets and their components can be quantified. Participants will then practice how to build a meaningful Value Pie, and explore its underlying assumptions and applications as a risk assessment and communication tool. The importance of consultation with stakeholders throughout the process will be stressed and explored through role-playing.

TID 9.00 – 13.00

PRIS 250 kr
(inklusive lunch)

PLATS

Riksantikvarieämbetet
Storgatan 41
Stockholm

SPRÅK Engelska

WORKSHOP 5

ATT RISKREDUCERA BRETT GENOM TEKNIK

Skansen

Hur kan riskreducering ske brett på flera olika risker genom att använda tekniska lösningar? Över ett relativt stort geografiskt område med en bred riskbild har Skansen arbetat med att hitta teknik som reducerar uppkomsten av olyckor, skadegörelse och som samtidigt minskar insattstiden för de skador som uppstått. Denna workshop belyser olika tekniker och åtgärder som görs och gjorts under de senaste åren med flera syften att förhindra och reducera en oönskad händelse eller olycka.

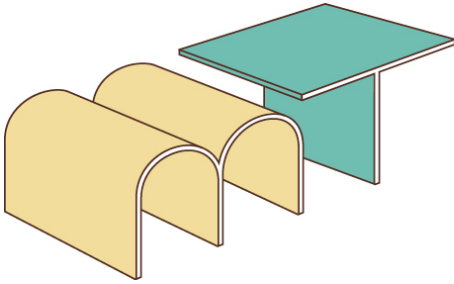
TID 9.00 – 13.00

PRIS 250 kr
(inklusive lunch)

PLATS

Skånska gruvan
Skansen

SPRÅK Svenska

MONUMENTAL TREASURES

Preservation and Conservation · XX NKF Congress
21–23 October 2015 · Helsinki, Finland

Dear Conservators and other Preservers of Cultural Heritage

The Nordic Association of Conservators Finnish section has the honour to invite you to the NKF XX Congress in Helsinki, Finland on 21-23 October 2015.

The theme of the congress is the preservation and conservation of monumental cultural heritage objects. A monumental object is a notable building, space or entity comprising of its exterior, interior and furnishings. The entity could include layers and details from different eras. Monumental objects could also be prominent pieces of art, textiles or collection of objects/art, objects can as well be notable by their size or meaning to the society.

Our goal at the congress is to present monumental restoration and conservation projects that have been carried out in cooperation between various people within the fields of conservation and preservation of cultural heritage, construction representatives, property and art owners and local authorities. During the congress we will become acquainted with on-going renovations projects in Helsinki including the Presidential Palace, the Parliament Building and the National Library of Finland.

Call for Papers

For presentations we kindly ask you to send in a maximum 300-word English abstract on the subject and the title of the presentation. Be sure to include your name, title, and other contact details and a short CV at the end of the abstract. Abstracts should be sent by e-mail in Word or PDF by 10 October 2014 to info.nkf2015@gmail.com. You may also participate in the congress with a poster.

The length of each presentation is max. 20 minutes. The congress' presentations will be published. Articles for the publication should be delivered by 28 Feb. 2015. The congress' working language will be English.

We look forward to active dialogue, experiences of challenging projects and especially real-life examples of what we conservators face every day at work.

For more information visit:
www.konservaattoriliitto.fi or info.nkf2015@gmail.com

Welcome to Helsinki,

Nordic Association of Conservators (Nordic IIC group) - Finnish section

HALUAISITKO TOIMITTAJAKSI?

Konservaattoriliiton neljä kertaa vuodessa ilmestyvän lehden toimituskuntaan tarvitaan lisää toimittajia.

Toimittajan tehtävänä on suunnitella kunkin lehden sisältö, kerätä ja oikolukea lehdessä ilmestyvä materiaali tehden yhteistyötä toisen toimittajan, taittajan ja toimitussihteerin kanssa. PKL:n lehden toimittajana työskentely ei edellytä aikaisempaa kokemusta, hyvä, energinen ja innovatiivinen asenne katsotaan eduksi.

Tehtävästä kiinnostuneet voivat ottaa yhteyttä Marleenaan: marleena.vihakara@gmail.com tai Hanna-Leenaan: toimitussihteeripkl@gmail.com

LEHTIUUDISTUS ALKAA NYT!

Jäsenet voivat halutessaan luopua painetusta Konservaattoriliiton lehdestä ja/tai Meddelelser om Konservering -lehdestä. Ilmoitus lehden ilmestymisestä internetissä lähetetään sähköpostitse painetusta lehdestä luopuneille ja kaikille muillekin, jotka haluavat ilmoituksen. Lehti ilmestyy todennäköisesti aikaisemmin internetissä kuin painettuna.

Jos haluat luopua painetusta lehdestä ja lukea jatkossa vain digiversiota, lähetä sähköpostia osoitteeseen pk1.tiedotus@gmail.com ja ilmoita mistä lehdestä / lehdistä haluat vain digiversioon. Ilmoita samalla mihin sähköpostiosoitteeseen haluat ilmoituksen digilehden ilmestymisestä.

Esim.

Maija Meikäläinen:

Haluan Konservaattoriliiton lehden painettuna. Haluan MoK -lehden pelkästään digilehtenä. Haluan ilmoituksen molempien lehtien ilmestymisestä internetissä osoitteeseen: majja.meikalainen@coldmail.com

Jos sähköpostiosoitteesi muuttuu, ilmoita muutos viipymättä pk1.tiedotus@gmail.com osoitteeseen!

Nina Jolkkonen-Porander

puheenjohtaja

**TOIMITAMME KAIKKI MATERIAALIT, TARVIKKEET
JA LAITTEET KOKOELMIEN HOITON
MUSEOILLE, ARKISTOILLE JA KIRJASTOILLE.**

oo

MH-Keskus Oy
tel. 045 803 1330
info@museoidenhankintakeskus.fi

Vieraile myös
verkkokaupassa:
www.museoidenhankintakeskus.fi

Verkkosivuilta voit tilata
uutiskirjeemme, jossa kerrotaan
mmm. uusista tuotteista sekä
kuukauden tarjouksista.

Museoiden
hankintakeskus

Hallitus 2014

Puheenjohtaja

Nina Jolkkonen-Porander
Taidekonservaattori, FM, teol.kand
Peruksentie 247, 64300 Lapväärtti
puh. 040-7392149
nina.jolkkonen@hotmail.com

Varapuheenjohtaja

Jaana Kataja
Tekstiilikonservaattori
Kymenlaakson museon kokoelmakeskus
Keisarinmajantie 11, 48230 Kotka
puh. 040-3506358
jaana.nkf@gmail.com

Jäsenet

Ilsi From
Tekstiilikonservaattori
ilsi.from@gmail.com

Maarit Jones
Tekstiilikonservaattori
Helsingin kaupunginmuseo
PL / PB 4300 (Sofiankatu 4)
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
Tel. +358 (0)9 310 364 84
GSM: +358(0) 50 552 9376
maarit.jones@hel.fi

Mari Saari
Tekstiilikonservaattori
Rauman museo
Kauppakatu 24, 26100 Rauma
044 793 3545
mari.saari@outlook.com

Marleena Vihakara
Paperikonservaattori
Suomen kansallismuseon konservointilaitos
PL 913
00101 Helsinki
marleena.vihakara@gmail.com

Kaisu Voutilainen
Paperikonservaattori
Rajarinne 3 A, 01230 Vantaa
kaisu.voutilainen@fng.fi

Toimihenkilöt 2014

Taloudenhoitaja:

Emmi Heinonen
Paperikonservaattori
Vähäheikkiläntie 51 A 17
20810 Turku
emmi_heinonen@luukku.com

Liiton laskutusosoite:

PKL
Emmi Heinonen
Vähäheikkiläntie 51 A 17
20810 Turku

Sihteeri

Riikka Kupias
Paperikonservaattori
riikka.kupias@gmail.com

Jäsenasiainsihteeri

Anna Aaltonen
Paperikonservaattori
puh. 050-303 7558
jasensihiteeri@konservaattoriliitto.fi

MOK-yhdyshenkilö

Liisa Valkeapää
Paperikonservaattori
Kansallisgalleria
Kaivokatu 2, 00100 Helsinki
tel. 0405908806
liisavalkeapaa@yahoo.se

ECCO-yhdyshenkilö ja hallituksen jäsen

Mari Lenck
Vastaava konservaattori, tekniikan toiminnon
esimies
Helsingin taidemuseo
PL 5400, 00099 Helsingin kaupunki
mari.lenck@hel.fi
gsm 040 334 6072 puh. 09 310 87027

Europa Nostra-yhteyshenkilö

Interiöörinkonservaattori Katja Luoma
OSK Rotunda
040 534 8021
konservaattori@gmail.com

Tapahtumakalenterin ylläpitäjä

Pia Klaavu
Esinekonservaattori
pia.klaavu@nba.fi

WWW-sivut 2012

Moderaattori
Liisa Helle-Wlodarczyk
Maalauskonservaattori
Puh. 040-774 6404
info@konservointihelle.fi

Liiton lehti

Lehden asioita koskevat sähköpostit:
pkllehti@gmail.com

Toimittaja

Marleena Vihakara
Paperikonservaattori
marleena.vihakara@gmail.com

Toimitussihteeri

Hanna-Leena Väisänen
Paperikonservaattori, FM
toimitussihteeri.pkl@gmail.com

Taittaja

Satu Haapakoski
Esinekonservaattori
info@kobotti.fi

044 713 0654

Tiedottaja

Jenniina Siira
Tekstiilikonservaattori
Osuuskunta Konservointi ja Restaurointi
Kollaasi
Silkkitie 5
01300 Vantaa
040-6715744

“The challenge of conservation is to be able to see the whole work, even when you’re concentrating on a tiny fragment.”

Hannele Heporauta,
Head of conservation

Sharing the passion
www.crownfineart.com

